

Cserépsíp, fakanál, gereblye

Szokatlan „hangszerekkel” lépett a *Ki mit tud?* megyei döntőjén a zsűri elé *Fritz Mihály* és *Vámos József*: fakanál, cserépsíp, gereblye, fazék, lopótök, nádduda szolgáltatva a zenei aláfestést. Ott voltak a televízió válogató versenyén, felvételeiket is készítették róluk, a képernyőn mégse talákoztunk velük. Maguk se tudják, miért, mivel senki nem indokolta meg a kiesésüket. Pedig az esetleges tanácsok segítségükre lehettek volna további tevékenységükben. Mert a „targoncás fiúk” — ahogy Oroszlányban ismerik őket — nem veszítették el kedvüket, sőt még nagyobb lelkesedéssel keresgetik a tárgyakban a hangokat...

Vámos Sándor az Oroszlányi Szénbányák Anyagellátó Üzemében, Fritz Mihály meg a szomszédban, a Központi Gépgyártó Üzemben targoncás. Hogyan is alakult ez a kettős?

— Úgy kezdődött, hogy mindketten az orosz lányi II. Rákóczi Ferenc klubkönyvtár citerazenekarában játszottunk, s a *Ki mit tud?* előtt elhatároztuk, megpróbáljuk megmutatni, mit tudunk. Mindketten szeretjük a népdalt, a népművészetet. Én néptáncos voltam a kecskédi együttesben, kisegítő táncos a tatabányai Puskin Művelődési Ház szlovák csoportjában, szeretek énekelni is. Misi meg gitározik, foglalkozik pol-beat-tel is, nyaranta gyakran fellép KISZ-táborokban a fiatalok előtt. Elsősorban a népdalok foglalkoztatnak bennünket. *Kodály*, és *Vargyas* népdalfeldolgozásait szóltatjuk meg, a Duna-Tisza közí, az erdélyi, a békési népdalokat. Szeretnénk feleleveníteni a

kétszáz évvel ezelőtti stílust, amikor még nem voltak, illetve nem mindenkinek álltak rendelkezésére hangszerek. Tudjuk, hogy az emberek a legkülönbözőbb eszközökből is hangokat csaltak elő, dallamot csiholtak — magyarázza Vámos József.

Elmondta, hogy műsorukat a dallamokat adó hangszerekre építik — a citerára, tekerőlanttra, lopótök-citerára stb. —, de zenei aláfestésként a legkülönbözőbb hangokat megszólaltató szerszámokat is felhasználják. A régi korok emberei akár egy boton is lekopogták a bennük motoszkáló dallamokat, hangsorokat. A vetélkedő előtt kipróbálták a kaszát, kapát, fűrészlapot, a nádihegedűt (ez utóbbi nagyon halk, azért nem használható), egyszóval minden elérhető tárgyat, szerszámot. A fűrészlap, a kasza bevált volna, mégis elvetették, mert balesetveszélyes. Mi maradt hát eszköztárunkban? Kolomp, fazék, fakanál, cserépsíp, kalapácsos kereplő (régén madárijesztésre szolgált) stb., mintegy 24-féle hangforrás. Ezek a szerszámok dúsírtják az ütemet, nagyszerű aláfestésszerű szolgálnak, vallják a fiúk. Azt is hangoztatják, hogy a hangot adó tárgyakkal tovább kísérleteznek, s minden fellelhető eszközt kipróbálnak.

— Tulajdonképpen azt akarjuk elérni e válogatott „hangszer-készlet”-tel, hogy a műsorunkban ne legyen szünet. — magyarázza Vámos József. — S nem is a megszokott stílusban adjuk elő a népdalokat, mint a népi együttesek, vagyis nem parlandóban kezdünk, mi valahol a szám közepén használjuk a parlandót, s amikor már lankad a fi-

gyelein, erositünk. Ezek a kopogó hangaláfestések jól beváltak, úgy érezzük, ahol felleptünk, sikerünk volt. Gazdagítjuk műsorunkat mondókákkal, népi szólásokkal, fölkiáltásokkal. Általában kvintben játszunk. Nehéz két embernek ennyi „hangszert” alkalmazni, megszólaltatni, de úgy érezzük, így változatosabb lesz a műsorunk. Lehet, hogy a *Ki mit tud?* válogató versenyén túl kihívónak tartották az előadásmódunkat, nem tudjuk. Örültünk volna, ha megbírálnak. Különbö magunk is érezzük, hogy tökéletesíteni kell zenei tudásunkat, hiszen nem jártunk zeneiskolába, az alapokkal pedig tisztában kell lenni. *Ocskay Simon*, az orosz lányi művelődési központ munkatársa, zeneiskolai tanár segít, meghallgatja műsorainkat, tanácsokat ad. Fel is ajánlotta, hogy segít felkészíteni bennünket, megtanítja velünk a szükséges dolgokat. Mindketten szeretnénk sokat tanulni, mert amit csinálunk, komolyan csináljuk, s egyelőre nem akarjuk abbahagyni. Sőt: ősszel indulni szeretnénk a *Népművészet mestere* cím elnyeréséért is, de még nem ismerjük a feltételeket.

Gondot, nehézséget okoz a „targoncás fiúknak” az is, hogy nincs hol próbálniuk, pedig hetente legalább kétszer gyakorolni szeretnének. Tulajdonképpen a művelődési központ csoportjának tekinti őket, de még nem biztosítottak próbalehetőséget, s a gazdag „felszerelést” se tudják hol tárolni. Eddig felleptek a FIN orosz lányi gálaműsorában, Esztergomban, Tatán, a *Repülj, páva!* megyei döntőjén (ott lesznek az országos döntőben is). Mint mondják, elsősorban az ifjúság körében szeretnék terjeszteni a népdalt, hogy minél több fiatal ismerje meg a régi idők csodálatosán szép dallamvilágát. Síp, dob, nádihegedűvel... —györke—